
1945 Vp. - Edusk. vast. - Esitys N:o 54.

11.09.1945

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi sotaan syyllisten rankaisemisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 54 laiksi sotaan syyllisten rankaisemisesta ja Perustuslakivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 40.

Hallituksen esitys on annettu, niinkuin sen perusteluista ja ehdotetun lain johtolauseesta ilmenee, Suomen Tasavallan ja Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin Yhtyneen Kuningaskunnan välillä 19 päivänä syyskuuta 1944 tehdyn välirauhansopimuksen 13 artiklan määräysten täyttämistä varten. Mainitun artiklan mukaan Suomi on sitoutunut yhteistoimintaan Liittoutuneiden Valtojen kanssa sotarikoksista syytettävien henkilöiden pidättämiseksi ja tuomitsemiseksi. Tämän velvoituksen täyttämiseksi on Suomen viranomaisten toimesta pidätetty henkilöitä pantaviksi syyteeseen sotarikoksista. Esityksen tarkoituksena on välirauhansopimuksen mainitun artiklan velvoitusten täyttämistä varten määrätä rangaistaviksi myöskin ne, jotka Hallituksessa ratkaisevalla tavalla ovat vaikuttaneet Suomen liittymiseen vuonna 1941 alkaneeseen sotaan tai sodan aikana estäneet rauhan aikaansaamista. Esityksen antaminen merkitsee näin ollen toisaalta sitä, että mainitun kansainvälisoikeudellisen sitoumuksen täyttäminen, siltä osin kuin velvoitusta ei vielä ole katsottu täyteen, Hallituksen käsityksen mukaan voidaan järjestää ja on järjestettävä maan sisäisenä asiana, ja toisaalta sitä, että Hallitus katsoo välirauhansopimuksen 13 artiklan säännösten velvoittavan julistamaan rangaistaviksi lakiehdotuksen 1 §:ssä tarkoitettut hallitustoimet, vaikka ne voimassa olevien lakiemme mukaan eivät olisikaan rangaistavia. Ehdotettu laki poikkeaa viimeksi mainitussa kohdin siitä oikeusjärjestykseemme kuuluvaksi katsottavasta periaatteesta, ettei ketään voida tuomita rangaistukseen teosta, josta sen tekemisen aikana ei ollut rangaistusta säädetty. Tästä periaatteesta poikettaessa on jouduttu, niinkuin korkein oikeus asiasta Eduskunnalle antamassaan lausunnossa on huomauttanut, sivuuttamaan eräitä muitakin oikeudessamme voimassa olevia periaatteita. Nämä poikkeamiset aiheutuvat, niinkuin edellä sanottuista ilmenee, esityksen antamiseen vaikuttaneista syistä.

Siihen nähden, että Hallitus, jolla on parhaat mahdollisuudet ottaa varteen kaikki asiaan vaikuttavat seikat, on pitänyt ehdotettua lakia välirauhansopimuksen puheena

---

olevan artiklan velvoitusten täyttämistä varten välttämättömänä, Eduskunta ei ole katsonut voivansa hylätä lakiehdotusta sen sisällyksestä ja poikkeuksellisesta luonteesta huolimatta.

Ehdotetun lain mukaan käsittelee sen perusteella nostettavat syytteet tarkoitusta varten asetettava erityinen sotasyyllisyysoikeus niminen tuomioistuin. Tässäkin kohden lakiehdotus sisältää poikkeuksen eräästä meillä valitsevasta oikeusperiaatteesta, nimittäin hallitusmuodon 60 §:n 2 momentissa säädetystä kiellosta asettaa satunnaisia tuomioistuimia. Lakiehdotuksen poikkeuksellisen luonteen vuoksi voidaan kuitenkin pitää perusteltuna, ettei siinä tarkoitettuja asioita anneta säännöllisten tuomioistuinten käsiteltäviksi.

Lakiehdotuksen rangaistussäännös koskisi Hallituksen esityksen mukaan ainoastaan Hallituksessa toimineita henkilöitä. Eduskunnan mielestä lain soveltamisalaa ei kuitenkaan ole syytä rajoittaa tällä tavoin, koska riittävänä on pidettävä sitä rajoitusta, että kysymys on ratkaisuvalla tavalla 1 §:n 1 momentissa sanottuun toimintaan osallistuneista henkilöistä, ja sitä rajoitusta, joka johtuu rikoksesta käytetystä nimityksestä. Tämän mukaisesti Eduskunta on poistanut sanan "hallituksessa" mainitusta momentista.

Edellä esitetyn nojalla Eduskunta, joka on tehnyt lakiehdotukseen eräitä muitakin muutoksia, on valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyn käsittelyn jälkeen hyväksynyt seuraavan lain: Sotasyyllisyyslaki eli laki sotaan syyllisten rankaisemisesta - ks. Sotasyyllisyyslaki

Helsingissä 11 päivänä syyskuuta 1945.